

3. Департамент агропромислового розвитку, екології та природних ресурсів Вінницької ОДА: веб-сайт. URL: <http://www.vin.gov.ua/dep-apr>. (дата звернення: 3.04.2019).
4. Екологічна безпека Вінниччини [Монографія] / За заг. ред. Олександра Мудрака. – Вінниця: ВАТ “Міська друкарня”, 2008. – 456 с.
5. Мельников Н.Н. и др. Пестициды и окружающая среда. – Л.: Химия, 1977. – 245 с.
6. Спейсер В.А. Огневое обезвреживание промышленных выбросов. – М.: Энергия, 1977. – 235 с.
7. Сучасні технології знешкодження та утилізації відходів виробництва/ Глухівський І.В., Шумейко В.М., Овруцький та інші, - К.: ДПІК Мінекобезпеки України, 1998.- 42с.
8. Сучасні екологічно чисті технології знезараження непридатних пестицидів. Монографія / Петрук В.Г., Яворська О.Г., Васильківський І.В., Гринюк І. І., Іщенко А.С., Євсєєва М.В., Звенигородський Е.Л., Петрук Г.Д., Гордієнко О.А., Звездецька Н.С., Дензанов Г.О., Хімічева Г.І. / Під ред. Петрука В.Г. – Вінниця: Універсум-Вінниця, 2003. – 254 с.
9. Термические методы обезвреживания отходов / Под. ред. К.К. Богушевой, Г.П. Беспамятного. – Л.: Химия, 1975. – 176с.
10. Филипов В.И., Сумароков М.В. Термические способы обработки и уничтожения жидких горючих отходов промышленных предприятий. – М.: Стройиздат, 1976. – 432 с.

УДК 504.6

Тимощук Наталія Вікторівна, магістр спеціальності “Екологія”, КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”.

Науковий керівник: **Балтремус К.А.**, к.п.н., доцент кафедри екології, природничих та математичних наук КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”.

ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН НАСАДЖЕНЬ ПАРКУ “ДРУЖБИ НАРОДІВ”

Анотація. *Стаття виконана на основі проведення досліджень щодо визначення екологічного стану насаджень парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва “Дружби народів”, який є в першу чергу важливим об'єктом рекреації для мешканців та гостей міста. Візуальний огляд та обстеження ділянок парку виконані для визначення екологічної оцінки деревно-чагарникових насаджень. Також визначено стадії рекреаційної дигресії ділянок парку, які вплинули на загальний стан парку. Виявлено, що на території парку є ділянки паркового насадження, які раніше були невдало створені, що стало в свою чергу вирішальним чинником, який негативно впливає на стан насадження.*

Ключові слова: *екологічний стан, паркові насадження, парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, “Дружби народів”, рекреаційна дигресія.*

Summary. *The article is based on the research on determining the ecological status of the plantations of the monumental park art monument "Druzhby narodiv", which is first and foremost an important object of recreation for residents and visitors of the city. A visual inspection and survey of the park areas were performed to determine the ecological assessment of the shrubs. It also identifies the stages of recreational digression of park areas that have affected the overall condition of the park. It is revealed that there are areas of park plantation in the park that were previously unsuccessfully created, which in turn was a decisive factor that adversely affects the condition of the plantation.*

Key words: *ecological status, park planting, park art monument, "Druzhby narodiv", recreational digression.*

Постановка проблеми. Будь-який міський парк завжди будується як публічне місце в межах міста, яке служить для відпочинку, розваг та занять

спортом місцевого населення. Облаштування та утримання міських парків є обов'язком міської влади, муніципалітету або в деяких випадках державної адміністрації. Деякі парки мають дитячі ігрові майданчики, ставки, або тренажери для занять спортом. Саме парки є найважливішими об'єктами рекреації в умовах міського середовища. Проте рекреація у мовах збільшення міського населення стає важливим чинником погіршення екологічного стану власне самого парку. Парк «Дружби народів» в м. Вінниця був побудований для відпочинку населення в 70-х роках. За останні 40 років на його стан впливали різні чинники, які вплинули на його екологічний стан. Екологічний стан парку є основою виконання власне парковими насадження функцій, які покладені на них.

Матеріали й методи досліджень. На основі загальноприйнятих методик, картографічних матеріалів, літературних джерел та візуального обстеження, проведено оцінку екологічного стану парку «Дружби народів».

Об'єкт дослідження – деревно-чагарникові насадження парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Дружби народів».

Предмет дослідження – чинники, які визначають екологічний стан насадження парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва «Дружби народів».

Методи дослідження – експедиційний, аналітично-діагностичний, метод порівняльної екології, екологічного моніторингу, польовий.

Результати досліджень. Парк Дружби народів – це міський парк у Вінниці, розташований на південній околиці житлового масиву Вишенька. Північна частина обмежується вул. Андрія Первозваного та К. Василенка, а південна переходить у зелену зону відпочинку вздовж озера, що створена на річці Вишенька. На даний час природоохоронний об'єкт перебуває у користуванні МКП «Вінницязеленбуд» (рис. 1.).

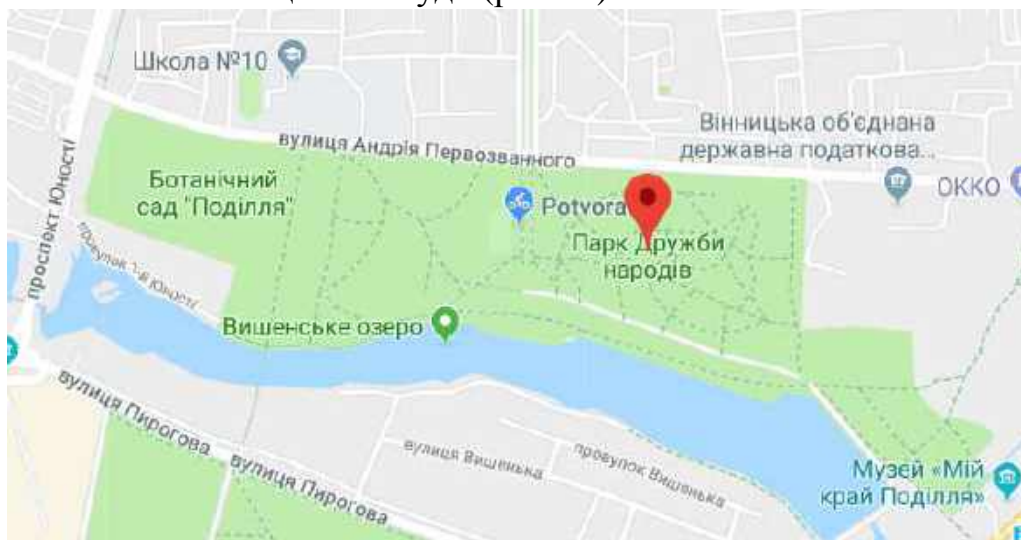

Рис. 1 – Загальний вигляд парку Дружби народів на території Вінниці

Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Парк «Дружби народів» закладений у 1972 році на честь 50-річчя утворення СРСР. Виділяється типовими для широколистянолісової смуги та лісостепу деревно-чагарниковими видами.

Паркову насадження в ярусі деревостану представлені дубом червоним, дубом звичайним, кленом гостролистим, кленом-явором, липою серцелистою, березою повислою, осикою, тополею білою та канадською, вербою білою та ламкою, каштаном кінським, горіхом чорним та грецьким, ялиною європейською та колючою, сосною звичайною, модриною європейською, дугласією. Нижчий деревно-чагарниковий яруси складають горобина, калина, бузок, черемха, глід, кизил, черешня, яблуня та груша. В трав'яному покриві представлений деревій, ромашка, королиця, звіробій, суниця тощо.

Насадження чергуються з галявинами, багатими розкішним лучно-злаковим різнотрав'ям. Загальна площа парку складає 45 га і має у своєму складі упорядковані алеї, а також дендрарій. Останній займає площу 8 га. Численні алеї сформовані дубом звичайним, липою серцелистою, кленом гостролистим, березою повислою та горобиною звичайною.

Своєрідним продовженням бульвару Космонавтів є центральна алея парку. Вона була закладена у 1981 році. Парк наділений зручною стежковою мережею, спортивними майданчиками, місцями тихого відпочинку [1-5].

Для більш детальної оцінки екологічного стану насаджень територію парку було поділено на східну (на схід від центральної алеї з вул. Космонавтів) і на західну (на захід від центральної алеї).

Провівши обстеження було встановлено, що екологічний стан паркових насаджень дещо погіршився. Цей процес є цілком природним процесом і відбувається він через те, що на даний час вони набули віку технічної стиглості перебувають на різній стадії всихання та дигресії. Типовим прикладом є те, що вздовж більшості доріг парку в західній частині були висаджені одно та дворядні алеї горобини, які на даний момент повністю випали зі складу насаджень. Дані дерева були уже біологічно нестійкими і зазнали пригнічення збоку інших дерев.

В західній частині відносно недавно висохла ділянка ялини європейської і була видалена зі складу насаджень (рис. 2.).

Рис. 2. Видалена ділянка ялини європейської зі складу паркового насаджень

Інші ділянки деревних насаджень мають добрий стан і цілком виконують всі свої функції.

Важливою складовою екологічного стану парку є стан рекреаційної дигресії в межах території паркового насадження та на інших ділянках.

Після проведених досліджень встановлено, що на території парку рівень рекреаційної дигресії перебуває від першої до третьої стадії.

В західній частині парку рівень рекреаційної дигресії території перебуває на 1 стадії на ділянці загальною площею 1,4 га. І такі ділянки переважно приурочені до вул. Андрія Первозваного (рис. 3).

Рис. 3 – Паркові ділянки з 1 стадією рекреаційної дигресії

Також в західній частині парку рівень рекреаційної дигресії території, що перебуває на 2 стадії складає 1,1 га. І такі ділянки переважно приурочені до футбольного поля, а також до місця регульованої рекреації, де розташовані альтанки для відпочинку рекреантів та інших відвідувачів парку (рис. 4.).

Рис. 4 – Паркові ділянки з 2 стадією рекреаційної дигресії

В західній частині на схилівій ділянці парку біля озера, де також розміщена зона регульованої рекреації з місцями для стаціонарних столів і лавок поміщена 3 стадія рекреаційної дигресії на загальній площі 2,3 га (рис. 5).

Рис. 5 – Паркові ділянки з 3 стадією рекреаційної дигресії

Наявність 3 стадії рекреаційної дигресії в західній частині парку пояснюється ухилом досліджуваної території, що спричиняє змив підстилки, а також невдалим поєднанням деревно-чагарникової рослинності, що не сприяє формуванню достатнього шару підстилки. І все це разом із надмірним вигоптуванням території призвело до розвитку 3 стадії рекреаційної дигресії.

В східній частині парку помічено переважно 1 стадія рекреаційної дигресії і вона не має тенденції до збільшення. Проте на ділянці парку яка межує з церквою помічена ділянка із 3 стадією рекреаційної дигресії на загальній площі 0,1 га, а також на ділянці площею 0,1 га, де розміщене канатне містечко помічена 3 стадія дигресії (рис. 6).

Рис. 5 – Паркові ділянки з 3 стадією рекреаційної дигресії в східній частині

Більш краща ситуація зі стадіями рекреаційної дигресії спостерігається в східній частині парку. Все це пояснюється тим, що дана частина парку зосереджена на більш вирівняній ділянці з меншим ухилом. Відповідно на ній майже відсутній площинний змив підстилки. Насадження даної частини парку сформовано композиційно краще із оптимальним добром деревно-чагарникових порід. І головним чинником, що стримує розвиток рекреаційної дигресії на даній частині парку є зручна дорожньо-стежкова мережа.

Висновки. В результаті проведення досліджень щодо визначення екологічного стану парку «Дружби народів», встановлено, що даний парк представлений широким асортиментом деревно-чагарникових порід і стан більшості його насаджень добрий. Рівень рекреаційної дигресії західної частини парку перебуває на 1 стадії, що складає 1,4 га, 2 стадії – 1,1 га і 3 стадії – 2,5 га. Третя стадія дигресії переважно видна в місцях масових скупчень рекреантів, на силових ділянках та на ділянках з невдало створеними насадженнями. Важливим чинником підтримання належного стану парку є розбудована зручна стежкова мережа.

Список використаних джерел

1. Еталони природи Вінниччини / О.В. Мудрак, Г.В. Мудрак, В.М. Поліщук, С.Л. Кушнір, Ю.А. Єлісавенко, М.М. Ганчук, Т.В. Бриндак [Монографія] // За заг. ред. О.В. Мудрака. – Вінниця: ТОВ “Нілан-ЛТД” 2014. – 532 с.
2. Єлісавенко Ю.А. Парки-пам’ятки садово-паркового мистецтва Східного Поділля – центри збереження біорізноманіття регіональної екологічної мережі / Ю.А. Єлісавенко, О.В. Мудрак, О.Г. Василевський, Л.В. Смашнюк // Вісник Уманського НУС. – 2018. Вип. 1. – С. 78-82.
3. Єлісавенко Ю.А. Інвентаризація об’єктів садово-паркового мистецтва Східного Поділля / Ю.А.
4. Природоохоронне законодавство України. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua> – Назва з екрану.
5. <https://uk.wikipedia.org/wiki> – офіційний сайт Вікіпедії

УДК 504.6(477.43)

Ткач Марина Юріївна, магістр спеціальності “Екологія”, КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”.

Науковий керівник: **Нагорнюк О.М.**, к.с-г.н., доцент кафедри екології, природничих та математичних наук КВНЗ “Вінницька академія неперервної освіти”.

АГРОЛІСІВНИЦТВО В СИСТЕМІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НЕМИЙСЬКОЇ СПОЛУЧНОЇ ТЕРИТОРІЇ В СТРУКТУРІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОМЕРЕЖІ

Анотація. На основі затвердженої методики підходи щодо запровадження ідеї агролісівництва в системі землекористування Немийської сполучної території в структурі регіональної екомережі. Запропонована ідея поєднання систем традиційного землеробства та лісівництва дозволить не лише зберегти біоландшафтне різноманіття досліджуваного екокоридору, а й надасть економічну та соціальну користь для місцевого населення. Дана стратегія дасть можливість залучити додаткові інвестиції для розвитку інфраструктури.